

Το Αρχείο Τέχνης και Ιστορίας- Αρχείο Πολέμου

Σας προσκαλεί στην διαδικτυακή εκδήλωση του έτους 2022-2023

Σάββατο, 24-09-2022

και ώρα 19:30

με θέμα

Συσπάσεις της μνήμης[1]

Το Ταναΐς και η ζωή των Εβραίων της Κρήτης από το 1900-1950

με εισηγητή

τον ποιητή Ιωσήφ Βεντούρα

ZOOM

Arheion Tehnis kai Istorias-Arheion Polemou

Time: Sep 24, 2022 07:30 PM Athens

Για τον Ιωσήφ Βεντούρα

Ο Ιωσήφ Βεντούρας είναι ένας από τους πιο σημαντικούς σύγχρονους Έλληνες ποιητές. Γεννήθηκε στα Χανιά της Κρήτης και ζει στην Αθήνα. Έχει εκδώσει επτά ποιητικές συλλογές, ενώ ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Ρουμανικά, Σερβικά, Εβραϊκά και Αραβικά, έχουν περιληφθεί σε πολλές ανθολογίες και δημοσιευτεί σε ευρωπαϊκά και αμερικανικά περιοδικά. Είναι μέλος της Εταιρείας Συγγραφέων, ενώ διευθύνει το ελληνικό ηλεκτρονικό περιοδικό www.roeticanet.gr

Έργα του

Ποίηση

Υγρός κύκλος (1997)

Αριθμητική μιας ανάμνησης (1998)

Ταναΐς (εκδ. Γαβριηλίδης, 2001)

Σχόλια σε μαύρο (Γαβριηλίδης, 2006)

Κυκλώνιο (εκδ. Μελάني, 2009)

Το παιχνίδι (εκδ. Τυπωθήτω, 2015)

Τα ποιήματα του Πέτρου του Αλώβητου (Νίκας/Ελληνική Παιδεία Α.Ε., 2020)

Μαρτυρίες

IBBUR: Οι εβραίοι της Κρήτης 1900-1950 (εκδ. Μελάني, 2018)

Μεταφράσεις

Εβραίοι ποιητές του Μεσαίωνα (εκδ. Νεφέλη, 2005)

Jerome Rothenberg, Ένας χρησμός για τους Δελφούς (εκδ. Τυπωθήτω, 2016)

Άσμα Ασμάτων, το εβραϊκό κείμενο και οι ερμηνείες (Νίκας/Ελληνική Παιδεία Α.Ε., 2021)

Σύντομη εισαγωγή

Το «Ταναΐς» ήταν ένα παλιό εμπορικό πλοίο που ναυπηγήθηκε στην Αγγλία. Η αρχική του ονομασία ήταν «Hollywood». Το 1935 περιήλθε στην κατοχή του Έλληνα εφοπλιστή Στέφανου Συνοδινού και μετονομάστηκε σε «Ταναΐς» από την αρχαία ελληνική πόλη στον ποταμό Δον. Κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου το πλοίο βυθίστηκε δύο φορές: την πρώτη το 1941, κατά τη μάχη της Κρήτης, από τη Luftwaffe, για να επισκευαστεί στη συνέχεια και να χρησιμοποιηθεί από τους Γερμανούς για τη μεταφορά φορτίων και επιβατών ανάμεσα στην ηπειρωτική χώρα και στα νησιά του Αιγαίου. Σε μια τέτοια μεταφορά-από την Κρήτη προς τον Πειραιά- απελαθέντων Εβραίων της Κρήτης, χριστιανών που είχαν σχέση με την αντίσταση καθώς και Ιταλών αιχμαλώτων πολέμου, τορπιλίστηκε από βρετανικά υποβρύχια παρασύροντας στο βυθό όσους ήταν κλεισμένοι στα αμπάρια του. Ο ακριβής αριθμός των θυμάτων παραμένει άγνωστος.

Ο Ιωσήφ Βεντούρας συμπτωματικά γλίτωσε λόγω του ότι η οικογένειά του είχε ήδη εγκαταλείψει το νησί και έτσι δεν υποχρεώθηκε να επιβιβαστεί στον πλωτό τάφο. Ωστόσο η βύθιση του «Ταναΐς» για τον ίδιο, όπως γράφει ο Αλέξης Ζήρας, υπήρξε δια βίου «ένα βαθύτατα ενοχικό βίωμα απώλειας» με τις μορφές των παιδιών που χάθηκαν στο ναυάγιο να «συναιρούνται σε ένα συλλογικό πορτραίτο». Ήδη από τις πρώτες συλλογές με τους τίτλους «Υγρός κύκλος» (1997) και «Αριθμητική μιας ανάμνησης» (1998) και οπωσδήποτε στην ομότιτλη συλλογή «Ταναΐς» (2001), η βύθιση επαναλαμβάνεται αδιάκοπα στη μνήμη του Ιωσήφ Βεντούρα διαποτίζοντας την ποίηση του με το συναίσθημα ότι «ο κόσμος του πλέον σκόρπισε δια παντός και ότι η νεανική παρέα του χάθηκε για πάντα χωρίς ο ίδιος να είναι μαζί της».

Με άξονα αυτό το συγκλονιστικό και σχετικά άγνωστο γεγονός στο τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου η αποψινή εισήγηση επιχειρεί να ψηλαφίσει τη ζωή των Εβραίων της Κρήτης και τα ίχνη της στην ποίηση του Ιωσήφ Βεντούρα προτείνοντας μian απάντηση στο

Θεμελιακό ερώτημα του Αντόρνο: «μπορεί να υπάρξει τέχνη μετά το Άουσβιτς;».

Μπορεί, ακούμε να απαντά στα ποιήματά του ο Ιωσήφ Βεντούρας.
Μόνο που η ομορφιά της κάνει τον θάνατο ακόμη πιο σκληρό.